

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců Mgr. Víta Bičáka a JUDr. Františka Ištvánka v právní věci žalobce MUDr. Z██████ H██████ narozeného ███████ bytem ███████ zastoupeného Mgr. Vladimírem Trnavským, advokátem, se sídlem v Karviné, Masarykovo náměstí 6/5, proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 424/16, o zaplacení 3 000 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 26 C 37/2015, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2016, č. j. 91 Co 22/2016-177, takto:

I. Dovolání se **odmítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

Žalobce se žalobou domáhal zaplacení částky 3 000 000 Kč s příslušenstvím jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou vedením trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby.

Dne 10. 5. 2011 podalo Okresní státní zastupitelství v Karviné pod sp. zn. ███████ na žalobce obžalobu. Rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 5. 2013, č. j. ███████ byl žalobce shledán vinným pro pomoc k trestnému činu podvodu podle § 10 odst. 1 písm. c), § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dvou let podmíněně odloženému na zkušební dobu dvou let, a dále mu byla uložena povinnost nahradit poškozené pojišťovně škodu ve výši 789 351 Kč. K odvolání obžalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 10. 2. 2014, č. j. ███████ zrušil rozsudek Okresního soudu v Karviné a žalobce v plném rozsahu zprostil obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen „soud prvního stupně“) uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 400 000 Kč s tam specifikovaným příslušenstvím (výrok I), zamítl žalobu o zaplacení částky 2 600 000 Kč s příslušenstvím a části úroku z prodlení z částky 400 000 Kč (výrok II) a uložil žalované nahradit žalobci náklady řízení ve výši 36 812 Kč (výrok III).

Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) k odvolání žalobce i žalované potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok I) a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok II).

Odvolací soud dospěl po doplnění dokazování k závěru, že trestní stíhání, které trvalo tři roky a které skončilo zproštěním obžaloby, mělo negativní dopady do osobnostní sféry žalobce, zejména v oblasti jeho profesní i občanské cti. Následkem odsuzujícího rozsudku byla žalobci vypovězena smlouva, na jejímž základě poskytoval závodní péči zaměstnancům společnosti [REDAKCE], a žalobce byl nucen změnit formu výkonu činnosti a poskytovat lékařskou péči v rámci nově založené společnosti s ručením omezeným. Žalobce byl vystaven nepříjemným situacím tím, že profesní organizace, jejichž byl členem, musel o svém trestním stíhání informovat, a jak vyplynulo ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, musel snášet negativní reakce pacientů i okolí, v rámci trestního řízení byl zajištěn jeho zbrojní průkaz, tudíž se nemohl věnovat ani své zálibě v myslivecké činnosti.

Při úvaze o výši odškodnění soud přihlédl k rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, v němž dovolací soud shledal jako přiměřenou částku odškodnění 100 000 Kč v případě, kdy trestní stíhání poškozené osoby pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 trestního zákona bylo zastaveno po sedmi měsících podle § 172 odst. 1 písm. b) trestního řádu a nepůsobilo zásah do profesní oblasti. Po zohlednění povahy trestní věci, délky trestního řízení i negativních dopadů do osobnostní sféry žalobce tak, jak jsou shora popsány, a po porovnání s částkou přiznanou v řízení sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, odvolací soud uzavřel, že v projednávané věci je namíste odškodnění vyšší, neboť trestní řízení trvalo zhruba pětinašobně déle a dopady do osobnostní sféry žalobce byly intenzivnější, a proto částku 400 000 Kč přiznanou soudem prvního stupně lze považovat za přiměřenou, i když na základě jiných kritérií.

Rozsudek odvolacího soudu ve všech jeho výrocích napadla žalovaná (dále též „dovolatelka“), zastoupená pověřeným zaměstnancem s doloženým právnickým vzděláním, včasným dovoláním, které však Nejvyšší soud podle § 243c odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014 (viz čl. II bod 2. zákona č. 293/2013 Sb), dále jen „o. s. ř.“, jako nepřipustné odmítl.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Připustnost dovolání dovolatelka opírá o § 237 o. s. ř., když uvádí, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a to rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2555/2010, ze dne 3. 7. 2012, sp. zn. 30 Cdo 4280/2011 a ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, ohledně nutnosti prokazování nemajetkové újmy z titulu nezákonného rozhodnutí.

Z uvedené judikatury dle dovolatelky plyne závěr, že zatímco v případě nepřiměřené délky řízení se újma na straně poškozeného presumuje, musí být újma založená jinou skutečností prokázána, v opačném případě za přiměřené zadostiučnění bude možno

považovat konstatování porušení práva podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále též „OdpŠk“).

Tímto vymezením se ovšem dovolatelka mívá s důvody napadeného rozhodnutí, neboť napadené rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá na závěru, že by žalobci v důsledku trestního stíhání nemajetková újma nevznikla. Opak je pravdou, jak vyplývá i se shora uvedeného závěru o skutkovém stavu, z něhož odvolací soud při posuzování důvodnosti žaloby vyšel. Na vyřešení dovolatelkou vymezené právní otázky tak napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu § 237 o. s. ř. nezávisí.

Dovolatelka má dále za to, že odvolací soud nepostupoval v souladu s výše uvedenou judikaturou, když žalobci přiznal zadostiučinění v penězích, přestože žalobce neprokázal tvrzené zásahy do osobnostní sféry, jak se podává i z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu. Dovolatelka se domnívá, že vzhledem k neunesení břemene tvrdit a prokazovat intenzitu nemajetkové újmy je v případě žalobce dostačujícím zadostiučiněním konstatování porušení práva.

Uvedená otázka nemůže založit přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., neboť právní posouzení věci odvolacím soudem není v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu a dovolací soud rovněž neshledal důvod se od této ustálené rozhodovací praxe odchýlit. Nadto je nutno poznamenat, že odvolací soud sice neshledal veškeré žalobcem tvrzené následky v příčinné souvislosti s trestním stíháním, jak však vyplývá z jeho závěru o skutkovém stavu, konkrétní následky v nemajetkové sféře žalobce shledal.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014, uveřejněného pod číslem 67/2016 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou též dostupná na www.nsoud.cz), vyplývá, že za obdobných skutkových okolností musí soudy odškodňovat nemajetkovou újmu, vzniklou nezákonným trestním stíháním, obdobně. Je na žalobci, aby zvolil přesvědčivé srovnání, podle kterého jeho újma z hlediska spravedlnosti není menší než újma jiná, za kterou se přiznává minimálně žalovaná částka, to však nezavazuje soudy povinnosti v řízení o náhradě nemajetkové újmy posoudit, jaká práva žalobce byla trestním stíháním porušena a jaká újma, v jakém rozsahu, žalobci v důsledku toho vznikla a jakou formou by měla být odškodněna s tím, že výše soudem přiznaného zadostiučinění musí odpovídat výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích shodují. Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (např. z titulu odpovědnosti státu za nezákonné omezení osobní svobody, nepřiměřenou délku řízení, náhrady nemajetkové újmy na zdraví ve formě bolestného nebo ztížení společenského uplatnění, újmy na osobnostních právech v rámci ochrany osobnosti, újmy z titulu porušení zákazu diskriminace podle obecné úpravy i v pracovněprávních vztazích, apod.). Nebude-li možné postupovat ani podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, je třeba stanovit přiměřené zadostiučinění v takové výši, která bude odpovídat ekonomické realitě České republiky a tomu, co by obecně bylo vnímáno jako spravedlivé (např. s ohledem na cenovou úroveň nebo výši průměrné mzdy).

Namítá-li dovolatelka, že odvolacím soudem provedené srovnání se zadostiučiněním přiznaným v obdobném případě je nepřiléhavé, neboť odvolacím soudem zvolený rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, nevykazuje shodné znaky s případem žalobce, nemůže touto polemikou založit přípustnost dovolání, neboť podle § 241a odst. 1 o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu

spočívá na nesprávném právním posouzení. Srovnání dosavadní judikatury s posuzovaným případem je založeno na hodnocení skutkových okolností srovnávaných případů a z toho důvodu prostý nesouhlas s provedeným srovnáním nemůže založit přípustnost dovolání, neboť nepředstavuje právní posouzení věci a není jím ve smyslu § 237 o. s. ř. řešena konkrétní právní otázka.

Nadto je k uvedenému nutno poznamenat, že Nejvyšší soud v citovaném rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 rovněž uvedl, že byť požadavek srovnání výše žalované částky s jinými případy odškodnění primárně tíží žalobce, je nepochybně i v zájmu žalované, aby obdobně provedla srovnání s případy, kde nebylo poškozenému přiznáno zadostiučinění v penězích vůbec anebo bylo přiznáno v nižší než požadované částce. Z toho vyplývá, že úspěšná procesní obrana žalované proti požadavku na peněžité zadostiučinění nemůže spočívat pouze na námitkách, že odkazovaná judikatura není projednávané věci skutkově dostatečně blízká. Ostatně i citované rozhodnutí uzavírá, že není-li zde pro účely srovnání k dispozici případ skutkově obdobný, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy, a to i na základě jiných odpovědnostních titulů, případně výši zadostiučinění stanovit podle zásad spravedlnosti.

V daném případě se odvolací soud od uvedených závěrů neodchýlil, když posuzoval jednotlivá kritéria tak, jak jsou citována v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněném pod číslem 122/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek. Odvolací soud tedy při stanovení formy a výše zadostiučinění vyšel především z povahy trestní věci, z délky trestního stíhání, a především dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Ani Nejvyšší soud neshledává, že by přiznaná forma a výše zadostiučinění byly v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tedy že by se jí žalobci z hlediska obecné slušnosti nemělo dostat, když nelze pominout už jenom prostý fakt, že do té doby bezúhonný žalobce byl po dobu tří let trestně stíhán pro úmyslný trestný čin (pomoc k němu), který měl spáchat v souvislosti s výkonem své profese, přičemž byl v průběhu trestního stíhání i nepravomocně shledán vinným.

Uvádí-li dovolatelka, že závěr odvolacího soudu o vzniku nemajetkové újmy odškodnitelné v penězích nemá oporu v provedeném dokazování, ani se nepodává z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, je tato námitka irelevantní, neboť podle § 241a odst. 1 o. s. ř. lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Dovolatelka nevymezuje žádnou otázku procesního práva, která by splňovala předpoklady uvedené v ustanovení § 237 o. s. ř.

K případným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud přihlíží pouze tehdy, je-li dovolání přípustné (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Nákladový výrok netřeba odůvodňovat (§ 243f odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto usnesení nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. září 2017

JUDr. Pavel Simon, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Tereza Figurová

V zastoupení: Ivana Žlůvová